

Dünyanın en demokratik ve tolerant ölkelerinden hesab olunan Rumınıya Avropanın cənub-şərqiñde yerləşir. Şimaldan Ukrayna, şərqdə Moldova, cənub-dan Bolqarıstan, cənub-qərbən Serbiya, qərbən isə Macaristanla həmsərhəddir. Cənub-şərqiñ Qara dəniz sahiləri Rumınıyanın təbiətinin gözəlliyyinə gözlik qatır. Müasir Rumınıya xüsusi inkişaf yolu, özünəməxsusluğunu, mədəni həyatda və idmada uğurları ilə maraq doğuran, sürətlə inkişaf edən dövlətdir.

Rumınıya tarixində yunan, slavyan, ingilis və müsəlman mədəniyyətlərinin, ənənələrinin qarışığı, müxtəlif ölkələrin milli xüsusiyyətləri qəribə bir ahəng təşkil edir. Avropada öz zənginliyi ilə seçilən rumın folkloruna da xüsusi diqqət yetirilir. Ənənəvi xalq incəsənəti - taxta üzərində oyma, keramika, toxuculuq, gözəl rəqs və çox zəngin xalq musiqisini özündə birləşdirən rumınlar milli dəyərləri qoruyub bu gün qədər saxlamışdır. Bir çox cənub xalqları kimi, rumınlar da musiqini və rəqs etməyi çox sevirlər. Ənənəvi xalq mahnları, lirik nəğmələr, milli rəqsler, qaraçı folkloru bu ölkənin mədəniyyətinin ayrılmaz hissədir. Rumın mədəniyyəti coğrafi yerləşmənin və xüsusi tarixi təkamülün nəticəsidir. O, fundamental olaraq üç bölgənin kəsişmə nöqtəsi kimi müəyyən edilir: Mərkəzi Avropa, Şərqi Avropa və Balkan.

Etik mədəniyyət - şüurun və biliyin məcmusunu, lazımı olanın dərk edilməsini, dəyərlər sistemini, əxlaqi davranışın və münasibətləri, insanların mənəvi həyatını və fealiyyətini ifadə edir. Bu baxımdan rumın xalqı hər zaman etik normalara riayət edir, hətta bir-birilərinə "siz" deyə müraciət edirlər. Ünsiyyətçil, mehriban və həssas rumınlar çox qonaqpərvərdilər. Bu ölkədə dəqiqlik pedantlıq səviyyəsine qədər inkişaf etmişdir, buna görə də onlar çox nadir hallarda gecikir və gecikən insanları da sevmirlər.

Rəsmi dil rumin dili olsa da, türkçə və italyanca danişan insanlara tez-tez rast gəlmək mümkündür. Rumın dili ilə italyan dilinin oxşarlığı xüsusi diqqət cəlb edir. Belə ki, bir rumin qarışısındaki italyani asanlıqla başa düşür. Ruminiyada işgüzər ünsiyyətdə ingilis, alman və ya macar dillərindən də fəal şəkildə istifadə olunur.

Rumın mətbəxi sadə olsa da çox dadlı və doyurucudur. Geniş çeşiddə tərəvəzlərdən istifadə edən rumınlar, ümumiyyətlə müxtəlif formalarda tərəvəzləri çox sevir və buna görə də tərəvəzlərdən bir çox ənənəvi milli yemeklər hazırlanır - biber dolması, mussaka və s. Sadə və dadlı milli yemeklərin əsasını təşkil edən qarğıdalı siyığıdır. Qızardılmış et, qaraciyər, toyuq və ya "ışkek" şorbası, həmçinin "mititei", üç növ ətdən hazırlanmış xüsusi kolbasa növü də bu ölkədə ən sevilən təamlardandır. Müxtəlif pendir növleri geniş çeşiddə istehsal olunur. Çaydan az istifadə edən rumınlar qəhve mədəniyyətinə böyük önem verir.

Ruminiyada sənətkarlıq milli folklorun bir hissəsidir. Gildən hazırlanmış xüsusi suvenirlər qədim dövrlərdən bəri qorunub saxlanmaqdadır. Daha çox gil boşqabaların üzərində "şədevr" yaranan rumınlardan bədiyi nesildən-nəsile ötürürlər. Bu sənət növü ən çox Xorezu əyalətində geniş yayılmışdır. Burada hər kəs, usaqdan-böyüyə bu sənətin sırlarını öyrenir və yaşadırlar. Rumınlardan və bə-

zəklərdən gil qablarda milli geyimlərindən də çox istifadə edirlər. Ənənəvi geyimlər böyük şəhərlərdə dəbdə olmasa da, bir çox əyalətlərdə insanlar hələ də milli əslubda geyinirlər. Əsasən bazar günləri, milli bayramlarda və kilsəyə gedən zaman bu geyimləre üstünlük verilir. Mürəkkəb naxışlarla bəzədilmiş ağ köynəklər və sadə şalvarlar milli geyimin əsas atributlarıdır. Arxalıqlar isə yun parçasından tikilir, bu da öz növbəsində həm dəbli görür, həm də istilik baxımından çox əlverişlidir. "Opinci" adlı milli çəkme (çarix) isə deridən hazırlanır. Qışda rumınlar bu çəkməni yun corabların üstündən geyinirlər. Milli bayramlarda küçələrə çıxan rumınlar rəngarəng geyimləri ilə göz oxşayırlar.

Ruminiyada qeyd olunan "Mertsis" bayramı qədim dövrlərdən bəri mart ayının 1-də qeyd olunur. Dostluq, sevgi, hörmət və qarşılıqlı sədaqətin rəmzi olan bu bayramda insanlar aq və qırmızı iplərdən kiçik dekorativ aksesuarlar toxuyurlar. Qədim rumin efsanəsinə görə, Güneş gənc oğlan simasında göydən yera enir, kəndlərdən birində bazar günü rəqslerinə qoşulur. Bu zaman Əjdəha onu oğurlayıb zindana salır və dünya yasa qərə olur. O zaman bir gənc Günsəti xilas etmək qərarına gəlir. Doqquz ay yol gedən gənc, nəhayət əjdahanın qəsrini tapır və onu öldürür. Lakin gənc oğlan Əjdəha ilə vuruşa ağır yaralanır və dünyasını dəyişir. Onun qanı qarın üzərinə töküür və bu zaman istinin təsirində əriyən qarın altında novruzgülü canlanır. Bu hadisədən sonra hər il gənc oğlanlar toxuduqları qırımızı və aq ipi sevdiiyi qızılara və ya yaxınlarına hədiyyə edirlər. Xalqın inancına görə, onu təxan insan ilbopya güclü və sağlam olur. Yəzin gelişini, təbiətin yeniləməsini ifadə edən qədim "Mertsis" bayramı Yuneskonun Ümumdünya Mədəni İrsinə daxil edilmişdir.

Dünyanın bir çox dövlətləri ilə əməkdaşlıq edən Azərbaycan Ruminiya ilə də ikiterəfli münasibətlərə Rumınıya tarixində yunan, slavyan, ingilis və müsəlman mədəniyyətlərinin, ənənələrinin qarışığı, müxtəlif ölkələrin milli xüsusiyyətləri qəribə bir ahəng təşkil edir. Avropada öz zənginliyi ilə seçilən rumın folkloruna da xüsusi diqqət yetirilir. Ənənəvi xalq incəsənəti - taxta üzərində oyma, keramika, toxuculuq, gözəl rəqs və çox zəngin xalq musiqisini özündə birləşdirən rumınlardan milli dəyərləri qoruyub bu gün qədər saxlamışdır. Bir çox cənub xalqları kimi, rumınlardan da musiqini və rəqs etməyi çox sevirlər. Ənənəvi xalq mahnları, lirik nəğmələr, milli rəqsler, qaraçı folkloru bu ölkənin mədəniyyətinin ayrılmaz hissədir. Rumın mədəniyyəti coğrafi yerləşmənin və xüsusi tarixi təkamülün nəticəsidir. O, fundamental olaraq üç bölgənin kəsişmə nöqtəsi kimi müəyyən edilir: Mərkəzi Avropa, Şərqi Avropa və Balkan.

daşlığının inkişafı haqqında" bəyanname isə 1998-ci il iyulun 29-da Ruminiyanın keçmiş prezident Emil Konstantineskunun Azərbaycana rəsmi səfəri zamanı imzalanmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2004-cü ilin oktyabrında Ruminiyaya gerçəkəşən ilk rəsmi səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin yeni müstəvиде inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Səfər zamanı imzalanmış "Azərbaycan Respublikası ilə Ruminiya Respublikası arasında Birgə Bəyannamə" ikiterəfli münasibətlərin perspektiv prioritətlərinin müəyyənləşdirilməsi baxımından müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

2007-ci il 24 sentyabrda gerçəkəşən işgüzar səfər zamanı Ruminiyanın keçmiş prezidenti Ion Ilieskunun Azərbaycana rəsmi səfəri 1996-ci ilin martında baş tutmuşdur. Səfər çərçivəsində iki ölkə arasında dostluq və əməkdaşlıq müqavilələri, hava əlaqələri, ticarət gəmiciyyəti, beynəlxalq avtomobil daşımaları və digər sahələrdə əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalanmışdır. Həmin səfər zamanı mətbuat konfransında bəyanatla çıxışında Heydər Əliyev söyləmişdir: "Azərbaycan Respublikası öz dövlət müstəqilliyini, milli azadlığını yüksək qiymətləndirir. Odur ki, bunların möhkəmlənməsinə yönəldilmiş her bir addım bizim üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Biz hüquqi, demokratik, sivilizasiyalı dövlət, cəmiyyət quruculuğu yolu ilə gedirik və bu yolda Azərbaycanın inkişaf etmiş demokratik ölkələr səviyyəsinə qalxa bilməsi üçün hər şeyi edirik".

"Azərbaycan Respublikası ilə Ruminiya Respublikası arasında dostluq münasibətlərinin və təref-

daşlığının inkişafı haqqında" bəyanname isə 1998-ci il iyulun 29-da Ruminiyanın keçmiş prezident Emil Konstantineskunun Azərbaycana rəsmi səfəri zamanı imzalanmışdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2004-cü ilin oktyabrında Ruminiyaya gerçəkəşən ilk rəsmi səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin yeni müstəvиде inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Səfər zamanı imzalanmış "Azərbaycan Respublikası ilə Ruminiya Respublikası arasında Birgə Bəyannamə" ikiterəfli münasibətlərin perspektiv prioritətlərinin müəyyənləşdirilməsi baxımından müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

2007-ci il 24 sentyabrda gerçəkəşən işgüzar səfər zamanı Ruminiyanın keçmiş prezidenti Ion Ilieskunun Azərbaycana rəsmi səfəri 1996-ci ilin martında baş tutmuşdur. Səfər çərçivəsində iki ölkə arasında dostluq və əməkdaşlıq müqavilələri, hava əlaqələri, ticarət gəmiciyyəti, beynəlxalq avtomobil daşımaları və digər sahələrdə əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalanmışdır. Həmin səfər zamanı mətbuat konfransında bəyanatla çıxışında Heydər Əliyev söyləmişdir: "Azərbaycan Respublikası öz dövlət müstəqilliyini, milli azadlığını yüksək qiymətləndirir. Odur ki, bunların möhkəmlənməsinə yönəldilmiş her bir addım bizim üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Biz hüquqi, demokratik, sivilizasiyalı dövlət, cəmiyyət quruculuğu yolu ilə gedirik və bu yolda Azərbaycanın inkişaf etmiş demokratik ölkələr səviyyəsinə qalxa bilməsi üçün hər şeyi edirik".

"Azərbaycan Respublikası ilə Ruminiya Respublikası arasında dostluq münasibətlərinin və təref-

lif regional layihələrdə, o cümlədən TRASEKA programı çərçivəsində əməkdaşlıq edir. Qara Dəniz Dia-loq və Əməkdaşlıq Forumunda iştirak etmək üçün İlham Əliyev 2006-ci il iyulun 4-də Buxareste səfərdə olmuş, ikitərfli əməkdaşlığın ən müxtəlif aspektlərinə dair müzakirələr aparılmışdır.

Dövlət başçısı İlham Əliyevin və Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın 2007-ci ilin sentyabrında Buxareste işgüzar səfəri Heydər Əliyev Fondunun nümayəndiliyinin açılması ilə əlamətdar olmuşdur. Buxareste Heydər Əliyevin xatiresinin ebediyyətində istiqamətində atılan bu addım ölkələrimiz arasında ister siyasi, isterə də mədəni-humannıtar sahələrdə əlaqələrin genişləndirilmə dəlalət

"Azərbaycan Respublikasının Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi və Ruminiyanın Rabitə və İnformasiya Cəmiyyəti Nazirliyi arasında rabitə və informasiya tex-

də oxşar mövqedən çıxış edirlər.

Şərqi Avropanın aparıcı dövlətlərinən sayılan Ruminiya Azərbaycanın Transqafqaz nəqliyyat-kommunikasiya sistemi vasitəsilə Qərbi Avropaya çıxışının təmin edilmesi baxımından əlverişli geosiyasi məkanıdır. Azərbaycanın Ruminiya ilə eməkdaşlığı xüsusi maraq göstərməsinin mühüm səbəblərindən biri də bu postsozialist dövlətinin qısa müddədə Avrallatik strukturlara integrasiya sahəsində böyük uğurlar qazanması, habelə herbi-texniki sahədə yüksək nəticələr əldə etməsidir. Regional və beynəlxalq təşkilatlarda yaxından əməkdaşlıq edən Ruminiya Avropanın enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın xüsusi rolunu qıymətləndirir və dövlətimizi esas tərəfdəş olkə hesab edir.

"Azərbaycan Respublikasının Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi və Ruminiyanın Rabitə və İnformasiya Cəmiyyəti Nazirliyi arasında rabitə və informasiya tex-

rılması və azaldılması sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş", "Azərbaycan Respublikasının Eko- logiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və Ruminiyanın Ətraf Mühit Nazirliyi arasında ətərəf mühitin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlığı dair Anlaşma Memorandumu" gələcək əməkdaşlığın temeli olmuşdur.

İkitərfli münasibətlərin strateji müstəvidə inkişafını təmin edən amillərdən biri də Ruminiyanın Ermenistan-Azərbaycan, keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqışesine münasibətdə beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanan ədalətli mövqə nümayiş etdirməsi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini birmənli dəstəkləməsi olmuşdur. Bu məsələdə kifayət qədər səmimi və obyektiv mövqə nümayış etdirdən Ruminiyanın keçmiş prezidenti Trayan Beseskuun münaqışa ilə bağlı qətiyyəti açıqlamaları dəst ölkənin bu məsələdə mövqeyinin dəyişməz və ədalətli olduğunu bir dəha təsdiqləmişdir.

Onu da qeyd edək ki, Ruminiya Azərbaycanın müstəqilliyini tənqidi 2-ci, Avropa İttifaqı ölkələri arasında isə 1-ci ölkədir.

2022-ildə Ruminiya ilə Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyi münaqışla Rəsmi Basesku ilə İlham Əliyev tərəfdən əlaqələrin strateji tərəfdəşlik zəminində inkişaf etdirilməsi, enerji sahəsində əməkdaşlığın perspektivləri, Ruminiyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması və enerji təchizatının şaxələndirilməsi baxımından Azərbaycandan təbii qaz və elektrik enerjisinin ixracı məsələləri müzakirə olunmuşdur. Bu əlaqələrin genişləndirilməsinə dair və qarşılıqlı maraq doğuran regional və beynəlxalq məsələlər baxısında də fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Ölkələrimiz arasında münasibətlərin bütün sahələrdə keyfiyyətə yeri mərhələdə inkişaf etməsi, qarşılıqlı inam və etimadın gücləndirilməsi deməyə əsas verir ki, bu gün Rəsmi Basesku Azərbaycanın Şərqi Avropadakı yaxın və etibarlı mütefiqlərindən birine çevrilmişdir. Ey ni zamanda Ruminiya dünya enerji sektorunda mühüm mövqelərə çıxan respublikamızla əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinə səmimi maraq göstərir, bu istiqamətdə bütün lazımi addımları atır.

Arzu ASİFQIZI,
"Respublika".

sayəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu", "Azərbaycan Respublikası hökuməti və Ruminiya hökuməti arasında transsərhəd müteşəkkil cinayətkarlılığı və beynəlxalq terrorçuluğa qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş", "Azərbaycan Respublikası hökuməti və Ruminiya hökuməti arasında fəvqələdə halların nəticələrinin aradan qaldırılması, məhdudlaşdır-

edir. Mədəni əlaqələr sayəsində Bakıda "Azərbaycan - Ruminiya dostluq cəmiyyəti", Buxareste isə "Rom-Azer" Ruminiya - Azərbaycan dostluq cəmiyyəti fəaliyyət göstərir, hemçinin Bakıda məşhur rumin bəstəkarı J. Enesku abidə ucaldılmışdır.

Azərbaycan və Ruminiya bir sira beynəlxalq və regional məsələlər

